

PICTURA ROMANTICĂ A LUI VASILE NAȘCU

Doctor habilitat în studiul artelor **Tudor STAVILĂ**
Institutul Patrimoniului Cultural al AȘM

În anii 1980, publicasem în săptămânalul *Literatura și Arta* primul articol despre creația pictorului Vasile Nașcu. Odată cu trecerea timpului am simțit nevoia de a reveni la tema respectivă. În cele peste trei decenii, pictorul a evoluat nestăvilit: i s-au schimbat prioritățile dar și maniera stilistică, creația sa obținând o altă dimensiune, o altă viziune, fapt ce demonstrează necesitatea de a modifica unele accente, pe atunci abia definite.

Surgerea anilor ne-a făcut să înțelegem un lucru important – Vasile Nașcu și pictura sa oferă imaginea unei individualități creatoare inconfundabile, pe care vremea și moda la diverse -isme nu au afectat-o, rămânând la fel de sinceră și spontană ca și atunci când abia l-am cunoscut.

Născut la 3 noiembrie 1939 în comuna Cioburciu, raionul Slobozia, Republica Moldova, Vasile Nașcu este un artist plastic cu operă configurată în domeniul portretului, peisajului, naturii statice și al picturii monumentale (frescă și mozaic), cu lucrări teaurizate în colecții publice și private din multiple centre culturale de pe mapamond, participant activ al vieții artistice și al schimburilor interculturale.

<http://diez.md/2014/11/06/foto-realismul-in-peisajele-si-portretele-pictorului-vasile-nascu/>

Este absolvent al Colegiului de Arte Plastice *Alexandru Plămădeală* (fosta Școala Republicană de Arte Plastice, clasa profesorului Rostislav Okușko, Chișinău (1956 – 1961) și al Academiei Naționale de Arte și Arhitectură (fostul Institut de Stat de Arte Plastice), clasa profesorului Petro Kostetki din Kiev, Ucraina (1961 – 1967). După absolvirea studiilor, revine la baștină, începându-și activitatea la Școala de Arte Plastice pentru copii *A. Șciusev* din Chișinău (1967 – 1984), iar

Vasile Nașcu. *Toamnă*, 2014, u/p, 68 × 68 cm

Vasile Nașcu. Biserica „Sf. Gheorghe” din Gura Galbenă, 1995, mozaic

Vasile Nașcu. Troiță din Gura Galbenă, 1995, mozaic

în anii 1969 – 1984 deține funcția de director al acestei instituții. Între anii 1982 – 1984 a activat în calitate de pictor-șef al Fondului artistic al Uniunii Artiștilor Plastici din RSSM.

Pe parcursul a cinci decenii de activitate Vasile Nașcu este cunoscut drept autor de portrete, tablouri de gen, peisaje, naturi statice și opere de artă monumentală, constituite în ciclurile *Satele și mănăstirile Moldovei*, *Oamenii Moldovei* ș.a. Frescele pe care le-a creat pentru biserica *Sfântul Gheorghe* din s. Ciucur Mingir, mozaicurile bisericii *Sfântul Gheorghe* din comuna Gura-Galbenă, Cimișlia, reprezintă opere de pictură monumentală de valoare națională.

Este înzestrat cu un simț înnăscut al compoziției, pe care îl valorifică plener. Modul de organizare a componentelor se soldează cu un tot omogen și unitatea ansamblului, prin culoare și formă, spațiu și mișcare, dominate de opoziția dintre două lumi, cea agitată pământescă și cea transcendentă – liniștită, senină și veșnică.

Pentru pictor ultima variantă a tratării subiectului este decisivă, staticul echivalându-se cu monumentalismul, dinamica compozițională fiind doar o legătură internă care stabilizează armonia, prin ritmul orientat spre unitatea spațiului, bazat pe raționalism și intelectualizarea imaginilor, fiind liber și spontan în rezolvarea problemelor plastice.

Peisajul a fost, cu certitudine, unul dintre genurile de pictură preferate de plasticienii moldoveni. Cu excepția lui Mihail Petric, a Eleonorei Romanescu, pentru care peisajul a fost o prioritate a creației, ma-

joritatea plasticienilor îl valorificau în conformitate cu preferințele personale. O asemenea predilecție poate fi explicată prin faptul că anume peisajul a fost unul dintre genurile cele mai „democratice” ale artei, ca și natura statică, parte componentă a „artelor minore” lipsite de privilegii în repertoriul ideologic al „realismului socialist”. Pe de altă parte, peisajul local oferă o gamă inepuizabilă de priveliști cu dealuri pitorești, împădurite, coline și stepe, drumuri ce șerpuesc printre vii și livezi în floare, sate și lacuri, cu biserici din piatră și lemn, constituind cel mai veritabil patrimoniu cultural al țării.

Anume acest laitmotiv l-a convins pe Vasile Nașcu să dovedească în permanență un atașament specific față de tematica rustică, față de oamenii de la țară, transpunându-și crezul în opera sa de o valoare incontestabilă, promovând o pictură de factură expresivă, fiind un pictor care susține dialogul neîntrerupt cu natura. Peisajele sale sunt surprinse într-un colorit neobișnuit, văzute din aer, cu linia joasă a orizontului; figurile umane, asemenea scenelor de gen ale micilor olandezi, fără vreo detalieri concretă, sunt tipizate. În tablouri predomină starea anotimpurilor, a zilei, cu seară și dimineață, cu luminișurile pădurii, cu viile, livezile și mănăstirile din Codru, unde satul moldovenesc și oamenii lui constituie un laitmotiv categoric al unui pitoresc inconfundabil. Frecvența acestor stări emotive se datorează inspirației sau stării sufletești, univocă fiind dragostea pictorului pentru pictură și lumea înconjurătoare.

Vasile Nașcu. *Muzicanții din satul meu*, 1977, u/p,
150 × 130 cm

Creația lui Vasile Nașcu cuprinde și o galerie inedită de portrete ale unor oameni de la țară, care pot fi clasificate ca „portrete de grup”, cum sunt tablourile *Muzicieni din satul meu* (1977), *Patru fii-tractoristi* (1978), *Sărbătoarea roadei* (1979), *Tutunăresele* (1988), *La stână. Ciobanii* (1984), *Vierii* (1986), *Amintiri* (1987). Tematică rustică este abordată prin prisma unor compoziții originale, omul gliei transpare în ele în ipostaze firești, pânzele cu subiecte tematice trădează deseori un laconism narativ, în prim plan ieșind detalii pitorești surprinzătoare – curcanii care se pregătesc de venirea serii (*La stână. Ciobanii*) sau aurul toamnei revărsate în *Tutunăresele*, în *Vie din Codru* (1975), *Amurg* (2010).

O altă categorie de lucrări sunt portretele unor personalități notorii din domeniul culturii și artelor, printre ele evidențiindu-se *Portretul chirurgului V. Bețșor* (1971), *Portretul lui A. Moraru* (1971), *Portretul Anei Lupan* (1974), *Portretul muzicianului A. Croitoru* (1976), *Portretul lui T. Moșneaga* (1983), *Portretul lui Gh. Corobov* (1985), *Portretul academicianului Gh. Ghidirim* (2009). În același context plastic și conceptual se înscriu lucrările *Ilumiștii moldoveni din prima jumătate a sec. XIX* (1987), *Portretul lui Ștefan cel Mare* (2004, encaustică), *Mihai Eminescu și Veronica Micle* (1989), ultimul servind drept model pentru un timbru aniversar tipărit de Poșta Moldovei în 2013.

O abordare deosebită în creația portretistică a lui Vasile Nașcu sunt portretele persoanelor apropiate spiritual, cum sunt *Portretul lui Omar Khayam* (2005),

Vasile Nașcu. *Așfințit de soare*, 2013, u/p,
65 × 51 cm

Portretul fiicei. Consacrare lui Domenico Ghirlandaio (2004), în care plasticianul se avântă în lumea artei renascentiste, a culturii și valorilor sale netrecătoare.

Anume portretul și calitățile monumentale ale tablourilor îl diferențiază pe pictor de confrății săi de breaslă. A picta un portret, gen tot mai rar întâlnit în creația artiștilor plastici autohtoni și la expozițiile vernisate, înseamnă pentru pictor a crea o lume nouă – cea a modelului, care să devină și lumea spectatorului, care privește opera, o lume intimă, tainică, pe care doar cel care o simte este în stare s-o redea, cu tandrețe și sensibilitate.

Credem că ceea ce caracterizează creația lui Vasile Nașcu este totuși culoarea. Una dintre calitățile măiestriei sale o oferă anume coloritul – neașteptat prin alternări de nuanțe și tonuri, care în realitate sunt neobișnuite și convingătoare. Pe albastrul-verzui al câmpului se perindă o turmă de vacuțe albe (*Toamnă*, 2012), iar imaginea fiicei sale, de un rafinament select, este integrată în atmosfera și designul vestimentar al epocii renascentiste, cu totul deosebite (*Portretul fiicei*; 2009).

Din 1965 și până în prezent, Vasile Nașcu este expozant la cvasitotalitatea expozițiilor de arte plastice în țară și peste hotare, organizate de către Ministerul Culturii și Uniunea Artiștilor Plastici a Republicii Moldova, precum și de alte organizații abilitate în domeniul vizat. A participat la numeroase expoziții în diverse centre artistice din străinătate, cele mai importante fiind vernisate la Sofia, Plovdiv (Bulgaria, 1975,

Vasile Nașcu. *Natură statică*, 2007, u/p, 50 × 65 cm

Vasile Nașcu. *Flori și mere*, 2007, u/p, 40 × 55 cm

1987, 1984), Tiksi și Moscova (Rusia, 1975, 1978, 1979, 1985), Ulan Bator (Mongolia, 1985), Berlin (Germania, 1988), Minsk (Belarus, 1996), Strasbourg (Franța, 1999), Ottava (Canada), Köln (Germania), Stambul (Turcia), Tel Aviv (Israel), Tulcea (România).

Expozițiile personale ale maestrului au avut loc la Chișinău (1989, 1999, 2014), Berna (Elveția, Centrul mondial *Crucea Roșie*), Atena și Hania (Grecia, 1997), București (România, 1998).

Operele lui Vasile Nașcu sunt teaurizate în mai multe colecții ale unor centre culturale contemporane,

BIBLIOGRAFIE

1. Stavilă T. Romantismul în pictura lui Vasile Nașcu. *Literatura și Arta*, 1981, nr. 458, p.5
2. Spânu C. Vasile Nașcu. Pictură. Seria Maeștri ai artei plastice contemporane din Republica Moldova. Chișinău: Editura Cartea Moldovei, 1999.
3. Popușoi L. Vasile Nașcu și Nicolae Coțofan, primul duplex după zece ani de pauză. *Flux*, nr. 200992 din 30 octombrie 2009, p. 6.
4. Dr. Ioana Croitoru-Ceaușescu. Pictura și redășterea conștiinței naționale. *Bienala Internațională de Pictură Chișinău-2013*. În: Asociația europeană de studii geopolitice și strategice „Gh.I. Brătianu”. București, 26 iulie, 2013.
5. Moldova. *Arta contemporană*. Curator: Zbârnea T. Catalog. Ch.: Ed. Atelier, 2006.
6. *Bienala Internațională de Pictură. Chișinău*. Catalog, curator: Zbârnea T. Bons Oficce, 2009, 2011, 2013, 2015.

inclusiv la Muzeul Național de Artă (cca 30 de lucrări), la Centrul mondial *Crucea Roșie* din Berna, Elveția (*Mănăstirea Hârbovăț*), la Universitatea din Nicosia, Cipru (8 peisaje și naturi statice), la Muzeul Literaturii Române din Chișinău (*Scrittoarea Ana Lupan*) și în colecția Parlamentului României (*Satul Piatra din Orhei*).

Pentru întreaga activitate i-a fost conferit titlul onorific *Mastru în Arte* (2001), *Premiul UAP din Moldova* (2004, 2011), dovezi și acestea că pictorul Vasile Nașcu, cu siguranță, își are locul predestinat în dezvoltarea artelor plastice de la noi.

7. Colesnic I. Colegiul Republican de Arte Plastice „Al. Plămădeală”. Ghid encyclopedic. Ch.: Ed. Museum, 2008.
8. *Saloanele Moldovei*, ediția I. Catalog. Bacău, 1991.
9. *Saloanele Moldovei*, ediția a V-a. Catalog. Bacău, 1995.
10. *Saloanele Moldovei*, ediția a VIII-a. Chișinău-Bacău-București. Catalog. Ch., 1998.
11. *Saloanele Moldovei*, ediția a XIV-a. Catalog. Bacău, 2004.
12. *Saloanele Moldovei*, ediția a XV-a. Catalog. Ch., 2005.
13. *Saloanele Moldovei*, ediția a XVI-a. Catalog. Bacău, 2006.
14. *Saloanele Moldovei*, ediția a XVII-a. Catalog. Ch., 2007.
15. *Saloanele Moldovei*, ediția a XVIII-a. Catalog. Bacău, 2008.
16. *Saloanele Moldovei*, ediția a XIX-a. Catalog. Ch., 2009.
17. *Saloanele Moldovei*, ediția a XX-a. Catalog. Bacău, 2010.
18. *Saloanele Moldovei*, ediția a XXI-a. Catalog. Ch., 2011.
19. *Saloanele Moldovei*, ediția a XXII-a. Catalog. Bacău, 2012.
20. *Saloanele Moldovei*, ediția a XXIII-a. Catalog. Ch., 2013.
21. *Saloanele Moldovei*, ediția a XXIV-a. Catalog. Bacău, 2014.
22. Zbârnea, Tudor, *Salonul de toamnă, 2005: Concurusul Național în domeniul Artelor plastice: Ediția I*.
23. Catalog. Ch.: Atelier. 2005 (Tipogr. ElanPoligraf). 20 p.